

# DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54  
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Četrdeset dinov 7-50, poštno 10  
celoletno Din 30-.-

## Pristašem SKS v pomislek

(Piše kmetijski posestnik)

Ko smo kmetje pred štirimi ali petimi leti prvič slišali o Samostojni kmetijski stranki, ki se je tedaj ustanovila, smo bili zelo veseli. Po gostilnah ob praznikih in nedeljah in drugače v družbah se ni govorilo drugo kakor o tej novi stranki. Od nje so pričakovali napredni kmetje svojo gospodarsko rešitev. Po tej stranki je upal marsikdo, da se bo doseglo to, kar je že bila mnogo let prej njegova največja želja. Predvsem pa so si napredni kmetje domišljali, da je za zmeraj odklenkalo duhovniški vseмогоčnosti v politiki in v gospodarskih zadevah, a tudi njihovi duševni strahovladi nad nami kmeti in sploh deželani, česar v mestih ne občutijo.

Mislili smo za trdno, da bo s to kmetijsko stranko za vselej konec klerikalizma na kmetih. Prvi nastop SKS je tudi kazal na to. Da smo leta 1921. tako sijajno zmagali, ni bila zasluga le nas samih kmetov, ampak tudi drugih stanov na deželi, ki so bili z nami ravno takih misli in ki med nami žive kot obrtniki, uradniki ali učitelji. Četudi mogoče niso vsi z nami volili, so nas vsaj podpirali, nam svetovali in nam šli v vsem na roke, ker tudi ti so upali, da se bodo na kmetih dali klerikalci uničiti le s pomočjo nove stranke. Stavili so ti in mi napredni kmetje vse upanje na to novo stranko.

Mislili so drugi, ki so bili z nami, kakor smo mislili mi kmetje, da bo stranka SKS šla vsekdar in povsod z naprednimi in državnimi strankami, ker tako bi se dal ubiti naš najhujši sovražnik klerikalizem, ki je od pamtveka največja cokolja in mora za nas Slovence. Seveda bi vzporedno s tem morali poslanci SKS odločno zastopati vse naše kmetijske težnje in potrebe. Mnogo bi lahko dosegli za našega kmeta, ko bi hodili pametna pota. Kdor ima veljavo in moč, tudi lahko kaj dobrega napravi za splošni blagor. V naši državi, kakor sploh povsod, je tako, da stranke, posebno majhne, ki slepomišijo zdaj na to, zdaj na drugo stran, malo ali prav nič ne veljajo.

Taka je baš naša Samostojna kmetijska stranka, katere pristaš sem bil prejšnja leta tudi jaz, ki pišem te vrste. Brez velikih državotvornih strank, ki so odločno za skupno državo, se pri nas ne dá prav nič doseči. Samostojneži z g. Pucljem se pa zadnji dve leti vežejo enkrat s srbskimi komunisti, kakor pravijo v Srbiji zemljoradnikom, drugič z bosanskimi agi in begi, ki so slični nekdanjim graščakom, o katerih beremo v starih knjigah, zdaj pa se družijo z republikanci. Kaj nam bi bila republika? Malo več prepirov bi bilo med nami in bi še dalje časa ne prišli do reda. Mi imamo kralja iz naroda, naše krvi, potomca kmetijskega rodu.

To je največja neumnost, da se SKS veže še z Radićem, tem nekdanjim komedijantom, orekucuhom in povrh še strahopetcem. Po

tej zadnji poti SKS ne bo prišla daleč. Na ta način bo še težje vreči klerikalce na tla.

Le pomislite na dr. Žerjava. Ko niti poslanec ni bil, je mnogo dosegel. Zato pa taka jeza nanj s strani klerikalcev, ki kljub enindvajsetim tigrom niso opravili ničesar. In dr. Žerjav je danes poslanec in celo minister ter ima še enega delavnega tovariša, doktorja Pivka. Gorje nam, ki se ne uklonimo farovski komandi, ko bi dr. Žerjava ne bilo. Dok-

tor Žerjav in dr. Pivko gresta na roke tudi kmetijskim potrebam, saj je med njima oddanimi glasovi večina kmetijskih. Ko bi se bili zadnjič še vi drugi pristaši SKS združili z nami, bi imeli pet poslancev, med temi tudi g. Puclja. Kakšno še večjo veljavo bi tako imeli.

Klerikalci so ravno zato tako močni, ker so edini, čeprav mogoče vladajo med njihovimi voditelji osebna nasprotstva. Zato vam kličem, kmetje, ki ste še pristaši SKS, kakor tudi drugim na deželi, ki ste naprednjaki: «Le skupaj, le skupaj v eno skupno napredno stranko!»

## Politični pregled

V beograjskem političnem življenju vlada ta teden zopet mrtvilo. Narodna skupščina je odgodena do ponedeljka. Delujejo zatorej le posamezni odseki, ki pripravljajo in pretresajo posamezne nujne zakonske predloge, o katerih bo od nastopnega ponedeljka dalje sklepala Narodna skupščina. To so predvsem zakonski osnutki

**o tisku, sodnikih in kmetijskih posojilih,** katerim bo kmalu sledil tudi zakon o obrtniških posojilih, da na ta način država zagotovi denarno zaslombo svojima dvema najvažnejšima stanovoma: kmetu in obrtniku. V opozicijskem dnevnem časopisju se zadnje dni zopet vneto pogrevajo

**vesti, da vstopijo radičevci v vlado.**

Resnica je, da se radičevci z vsemi kriplji ponujajo in da načeloma prav za prav nihče ne nasprotuje temu, da se radičevci preizkusijo v sodelovanju pri vladnem upravljanju države. Toda zaenkrat je njihov vstop že iz čisto tehničnih zadržkov onemogočen. Namreč Narodna skupščina še ni verificirala vseh radičevskih mandatov, a preden se to ne zgodi, ne more biti govora, da bi radičevci prišli v vlado. Poleg tega pa skušajo radičevci postavljati neumne zahteve, da naj samostojni demokrati izpadejo iz vlade. Na ta način bi oni radi razdvojili Narodni blok, ki je doslej pokazal že tako mogočne uspehe in je tudi radičevce spravil na kolena. Ne boš, Jaka! Pašić je takoj uvidel, da se za takšno radičevsko zahtevo skriva nakana celotne opozicije. Zato je Pavlu Radiću, ki je v nedeljo zopet šel v ministrsko predsedstvo moledovat za sprejem v vlado, odločno povedal, da

**radičevci lahko pridejo v vlado le skupno z Narodnim blokom.**

a tudi to šele tedaj, ako v Narodni skupščini pokažejo dobro voljo za sodelovanje z vlado in začnejo glasovati za vladne zakonske predloge. Radičevcem se je zato precej pobil nos in zdaj tičijo med dvema stoloma: niso ne v vladi, ne v opoziciji. Položaj je takšen, da bo pač poteklo še precej Save mimo Beograda, preden radičevci pridejo v

vlado. A tudi v tem primeru edino skupaj z Narodnim blokom. Zato sta se

**Pucelj in Prepeluh urezala**

s svojimi špekulacijami, da bosta kot privesek radičevcev zagospodarila v Sloveniji. Pila sta in še pijeta na medvedovo kožo, a obenem ju že pričinja glava boleti, ker se uvidevnejši pristaši pričenjajo odločno otrepati njune tovarišije. Še naši klerikalci, ki so v vsej državi najbolj obupna stranka, se jima smeji.

Obilo pozornosti vzbujajo zadnje dni v vsej javnosti

**razkritje velike komunistične zarote,**

ki jo je prejšnji četrtek nenadno razkrinkala beograjska policija. Preko noči se je izvršila cela vrsta hišnih preiskav in aretacij. Po zaplenjenem materialu, med katerim je dosti spisov in orožja, ter po izpovedbah aretirancev je zdaj nedvoumno dognano, da so sumljivi komunistični elementi, deloma doma iz Bolgarije, pripravljali po boljševiških navodilih slične strahote kakor v Bolgariji. Nameravali so spustiti v zrak vsa večja vladna poslopja ter ubiti vse vodilne vladne može in tudi kralja. Dognano je nadalje, da so ti

**atentatorji prihajali z Dunaja,**

kjer imajo boljševiki svojo teroristično centralo, zalogo orožja in denarja, ter neprestano kujejo naklepe, kako bi v glavnih mestih evropskih držav z atentati in strahotami povzročili zmede. Naša vlada je v tej zadevi resno posvarila avstrijsko vlado, ki je obljubila, da bo odslej z večjo pozornostjo nadzorovala boljševiško atentatorsko gnezdo na Dunaju. Razprava, ki se bo vršila proti beograjskim aretiranim prekucuhom, pa bo nedvoumno prinesla še marsikatero senzacionalno podrobnost.

V evropskem političnem svetu zadnje čase ni kakih posebnih viharjev. Največja pozornost je še vedno posvečena

**Nemčiji, kjer se je na stol državnega predsedništva vsedel general Hindenburg.**

a se zaenkrat ne upa s pravo barvo na dan. Po njegovi izvolitvi so avstrijski domišljavci

začeli širiti kričavo propagando, da se mora Avstrija združiti z Nemčijo. To vprašanje povzroča zunanjim državnikom precej nervoznosti. Mi pa smo mirni in pripravljeni, ker vemo, kaj nam bo v tem primeru storiti. Čim se Avstrija združi z Nemčijo, osvobodimo mi zasluženo Koroško, kajti

**Koroška je zibelka slovenstva, Koroška je naša!**

## DOPISI

**GORENJI LOGATEC.** Kmalu se bo govorilo o avtomobilski nadlegi, ako ne bodo posegla vmes varnostna oblastva in preprečila dirkanje skozi selišča. Vsak dan se čuje o kaki nesreči, da je avtomobil povozil tega ali onega. Pred par dnevi je neki avtomobil podrl na tla grčarevskega župana in ga nekaj časa vlekel s seboj vsega razmesarjenega. In namesto da bi se voz ustavil, ko je povzročil nesrečo, je še bolj pognal in jo odkuril. Pa menda divjak ne bo ušel roki pravice. — Društvo spodobnih ljudi razpisuje nastopno uganko: Rada špijonira, črno se maskira, ponoč' okrog špandira, sosede denuncira, kdo je to? — Sokol priredi v nedeljo 24. t. m. ob lepem vremenu takoj po kosilu pešizlet v Zibrišče, kjer se bo vršila javna telovadba. Prijatelji Sokolstva, dobro došli! — Naši Orlički imajo posebne prednosti pri g. župniku. Doslej na starem pokopališču nihče ni smel delati nepokoja. Ko so pred leti nekateri otroci igrali žogo in jim je ta včasih ušla čez zid, je tedanji g. župnik razleco opozoril satrše, da se to ne spodobi. Orli in Orlice, starejši in mlajši, pa nemoteno telovadijo in bifejo žogo po blagoslovljenem prostoru. Orlički smejo pri odprtih cerkvenih vratih kričati po mezniji, in to v času, ko daje g. župnik blagoslov med večernicami. Ali se na ta način pogloblja verski čut?

**MOTNIK.** G. Franc Kogej nam piše, da so očitki, izrečeni v dopisu, pod gornjim naslovom, objavljenem v našem listu proti njemu, netočni. Ker ni naš namen, da delamo komurkoli krivico, zato prosimo in pozivamo g. dopisnika iz Motnika kakor sploh vse dopisnike, da nam ne pošiljajo netočnih stvari. G. Kogej se tem potom oprostimo, verujoči mu, da v omenjenem dopisu izrečeni očitki ne drže.

**RAKA.** V naši fari in že tudi izven nje se mnogo govori o življenju našega župnika g. Škerjanca, zlasti o njegovih otrocih. Spočetka se je ta za našega g. župnika ne baš prijetna govorica širila le bolj tajno, sedaj se pa o tem že kar javno govori. Čudimo se le, da gospod škof vse to mirno trpi in ne uvede preiskave. Najbolj se pa čudimo, da g. župnik vse mirno požira, kar govorijo hudobni jeziki o njem in o neki vdovi.

**ŠT. PETER PRI NOVEM MESTU.** V «Domoljubu» št. 19. pretaka dopisnik krokodilove solze za prestavljenim učiteljem g. Malešičem in ga kuje v deveta nebesa, češ, zdaj se bo pa vse nehalo pri nas. Krivdo vali na nekaj Žerjavovih domačih in novomeških pristašev iz učiteljskega stanu, češ, da so povzročili njegovo prestavitev. Zakaj pa strelja dopisnik izza plota in ne pride z imeni in z dokazi resnice na dan? Kakor čujemo, se bo moral «Lažiljub» zagovarjati radi natolevanja pred sodnijo. Nadalje piše dopisnik, kaj je vse dobrega storil Malešič v šoli in izven šole. No, če je tako, bi bilo še posebno priporočati, da ga prestavijo vsaj vsake dve leti, da bo spravil celo Dolenjsko na ta tir, kakor je št. Peter. Mi nismo Malešiča niti sovražili niti ga radi imeli, ker je šel mož le bolj na roke farovžu kakor pa ljudstvu. Odkrito pa moramo priznati, da je bilo poprejšnje vodstvo, kar se tiče reda, za 50% boljše. Imeli smo učitelje, za katerimi res žaluje ljudstvo in katerih se otroci še danes spominjajo, pa tudi odrasli, ker so radi pomagali vsakomur, ki se je obrnil do njih. Dne 10. maja se je vršil v Katoliškem domu celo protestni shod zaradi te zadeve Malešičeve, ki ni imena vredna. Ko se nam je pa naložila po zaslugi gotove osebe občinska doklada 928 %, ki je menda nima višje nobena občina v okraju, pa se ni nihče zganil za protest. V št. Petru bi bilo res treba dobre brezove metle, da se počisti, kar je še nasmetenega. Za danes samo toliko v odgovor. V prihodnje pa, če bo dopisnik še dolžil zahrbtnosti ljudi, ki so popolnoma nedolžni pri stvari, bomo prišli z stvarmi na dan, ki bodo gotove osebe pokazale v pravi luči in odprle oči onim, ki do sedaj še niso izpregledali. — D e m o k r a t.

**ČRNOMELJ.** V soboto 16. in v nedeljo 17. t. m. je priredil «Podmladek Rdečega Križa» na naši šoli otroško pravljico s peljem in plesom v 6 dejanjih «Desetnik in sirotica». Scenerija, petje in ples, posebno v nedeljo, je povečalo učinek igre, ki jo je spisal g. Lovšin, nadučitelj v p. na

Vinici. Igra je dokaz, da učiteljstvo posveča sv. prosti čas poleg drugim društvom tudi mladini izven šole. Vsestranski uspeh igre naj bo zahvala za njihov trud. Režijo je vodil učitelj g. Sl. Mrovlje, ki je naštudiral tudi plese; zvesto ob strani sta mu stali gdč. Šetinova in gdč. Miklavčeva. Trdno smo prepričani, da ne bo to zadnja šolska prireditvev in da bomo naše «podmladkarje» še videli na odru!

**TRBOVLJE.** Na prošnjo g. Fr. Purkarta iz Trbovelj radi potrjujemo, da on sploh ni pisec in v nikakšni zvezi z dopisom v našem listu, ki zadeva g. ravnatelja inž. Pauerja glede oddaje stare opeke nekemu društvu. Uredništvo. — Gotove osebe so že pred več meseci poskušale vreči blato svoje nemoralnosti na podpisane, katero blato pa je padlo z njegovo odločno in utemeljeno zahtevo po uradni preiskavi prav sramotno in še v večji meri nazaj na škodoželjne obrekovalce same. Edini moj greh, da sem nacionalist, a po uradni preiskavi je dognano, da nisem ničesar zagrešil. Iskati vzroke, katerih ni, je brezvestnost. Ker me skušajo znane mi podle duše znova blatiti z očitkom, da sem jaz avtor zgoraj omenjenega dopisa, in mi hočejo očitvidno za vsako ceno škodovati, pozivam iste tem potom, da mi z obrekovanjem storjeno krivico pod gotovini pogoji tekom 8 dni popravijo, sicer bo imelo besedo sodišče. Poudarjam končno še, da me preganjanje radi nacionalnega prepričanja na katerikoli način ne spravlja iz ravnotežja, četudi trpin občeznano zapostavljanje, nego mi utrjuje zavest, da sem na edino pravem potu, ki vodi sigurno k popolni svobodi in enakopravnosti na naši rodni grudi. Zdravo! — F r. P u r k a r t, rudniški poduradnik.

**LAŠKO.** Laški obrtniki vprašamo, kdaj bo predsednik Obrtniškega društva sklical občni zbor. Čas bi že bil.

**LAŠKO.** Kot običajno je zopet prinesel «Slovenski Gospodar» dopis, ki je dokaz popolne klerikalne zmedenosti. Huduje se nad dopisniki, «Domovine», misleč, da je med njimi oni V. S., ki danes kot klerikalni agitator najhuje vihti meč nad naprednimi strankami. No, klerikalci, ali že tudi svojih ljudi več ne poznate. Hudo Vas je strah, ker doživljate povsod polomije radi svojih nesposobnosti.

**SV. KRISTOF PRI LAŠKEM.** Odstavljenega župana krištofske občine je naslikal zadnji «Ilustrirani Slovenec», ne vedoč, kako se je zopet

Anton Stražar:



Drugi del.

I.

V ljubljanski Figovčevi gostilni se je Katrica sešla s Piškurjevim Luko. Doznala je marsikaj novic iz domačega kraja.

Prav dolgočasen decembrski dan je bil, ko se je Katrica pripeljala proti poldnevu v Ljubljano. Hitro je stopala po mestu, nesoč v roki pleteno košaro, v kateri je imela svojo obleko. Ljudje so vsi hiteli po ulicah in se zavijali pred mrazom v suknje ali plašče. Pihala je ostra ledena sapa in vrtela snežinke sem in tja. Nad mestom je bila razprostrta znana svinčena megla, ki jeseni in pozimi skoro neprestano visi nad Ljubljano.

Ko je Katrica tako hitela s kolodvora, jo je skrbelo, bo li mogla priti domov, do koder je imela domala pet ur pešhoje po Dumajski cesti. Kamniška železnica namreč takrat še ni vozila. Odloči se torej Katrica, da gre po-

gledat v znano Figovčevo gostilno, kjer se ustavljajo običajno vsi ljudje iz našega kamniško-brdskega okraja. Mogoče dobi kakega voznika-domačina, obenem pa nekaj košila.

V gostilni je bilo, kakor običajno, polno pivcev; govorili so vse poprek in delali razne kupčije; bil je slučajno tržni sejmski dan, tretja sreda v mesecu. Katrica ogleda vse ljudi po prostorni sobi in v veliko veselje uzre v kotu pri topli peči znanega Piškurjevega Luko s Sela, starega voznika, ki je bil vedno po enkrat ali celo dvakrat v tednu v Ljubljani.

Katrica stopi k njemu, ga pozdravi in prosí, če bi bilo mogoče, da bi se z njim peljala.

«I, kdo pa si, dekle? Čakaj, čakaj, da se domislim malo; pa ne, da si Samčeva Katrica?»

«Kaj pa, striček, Katrica sem, namenjena domov.»

Naročila je Luki kozarec žganja, kajti vedela je dobro, da ga on zelo čišla.

Pol ure za tem je že striček zapregel svojo kobilico sivko v voziček, na katerem je imel za dolinskega trgovca par zabojev z blagom.

«Dekle, tukaj imaš še eno mojo odejo, pa se dobro zavij v njo, kajti vreme imamo danes vražje ostro in kislo; pa tudi pot je dolga.»

Kobilica je potegnila in jela enakomerno stopati po dobro znani široki cesti.

«No, striček, kaj pa se je posebno novega prigodilo v našem kraju, kar me ni bilo doma?»

«Veš, novic je pa kar za celo ribniško rajdo, da ti vsega kar ne zmorem in tudi nočem pripovedovati. Tebe gotovo zanima najbolj, kako se imajo pri Trdinu Za hribom. Sem li uganil, ali ne?»

«E, kaj bi me zanimalo!»

«Ho, ničesar mi ne taj! Ej, punčka, ti si zvita, jaz pa raven ne!»

Seveda je Katrica z zanimanjem poslušala strica Luko, ki ji je po običajni kmečki navadi na dolgo in široko pripovedoval o Trdinovih.

Tako je doznala, da je že takoj o prvem času postala mlada Trdinka «rogata». Sprva je nastopala previdno, nato pa vedno huje. Jaka je skušal stopiti ženi na prste. Ali ta je takoj začela rabiti najhujše orožje in mu vselej očitala: «Ako jaz nisem bila za vas, bi bili pa dobili tisto bajtarsko Katro...» S temi besedami je vzela Jaku ves pogum in mu vselej globoko porinila nož v srce... Da bi si Jaka malo potolažil pekočo vest, je začel piti; žena pak je neomejeno gospodarila brez volje in celo proti volji moževi. Stari, prej tako mogočni Trdin pa hodi okrog kakor brez pameti... Tudi niega peče vest. Temu

otamiral v obeh onih, ki moža poznajo. Že trditev, da je župan toliko trpel pod Avstrijo, je neumnost, kajti vsa nesreča, ki je moža zadela, je bila ta, da je moral za dva meseca k vojakom, kjer pa ni menda niti puške videl, kaj šele da bi povohal smodnikov dim. Njegovega prepričanja pa ni nihče preganjal, saj je bil že takrat brez njega. Ako bi pa poznal urednik imenovanega lista duševne zmožnosti bivšega krištofskega župana, bi se prijel za glavo.

**BREZNO NAD LAŠKIM.** Dne 17. t. m. se je vršila tukaj seja odbora Javne ljudske knjižnice. Udeležba je bila prava lepa. Sejo je otvoril g. tajnik Povše. Naša knjižnica prav lepo napreduje.

**BRASLOVČE.** Že dalje časa se ni čulo pri nas o kakem tepežu. Zdelo se je že, da je demon alkohol v tem pogledu pri nas prenehal kraljevati. Nedeljska noč pa nam je pokazala nasprotno. Pijana druhal je drvela po trgu ter s svojim rjovenjem kalila nočni mir. Zaradi preobilno zaužitega alkohola je prišlo do pretepa in po trgu so odmevali udarci, slišalo se je stokanje in priduševanje, pri čemer seveda krvave butice niso izostale. Res lep kristjanski začetek za Društveni dom, katerega se v nedeljo slovesno otvorili in blagoslovili. Klerikalci so lahko na svoj uspeh ponosni; dosegli bodo gotovo še lepe rezultate, saj alkohola ni v našem domu vedno zadosti.

**ROGOZNIČA PRI PTUJU.** Tukaj je umrl železniški nadrevident g. Andrej Haladea. Pokojnik je bil zaveden narodnjak ter marljiv delavec v narodnih društvih v Rogoznici in Ptuj. Zlasti v ptujskem dramatičnem društvu je razvijal svoje delo. Bodi mu blag spomin!

**MALA NEDELJA.** V nedeljo 24. t. m. točno ob pol 4. uri se nam obeta v društvenem domu nekaj izrednega za Malo Nedeljo. Učiteljsčniki iz Maribora priredijo namreč tukaj akademijo s telovadnimi, koncertnimi točkami (dijaški orkester) ter uprizoritvijo spevoigre «Kovačev študent» s spremljevanjem klavirja. Nihče naj ne zamudi si ogledati to prireditev ter vabimo vse sosede in domačine k prav obilni udeležbi.

**MALA NEDELJA.** Mi smo jako nezadovoljni z našim g. kaplanom, ki nam nerad izpolni kakšno prošnjo. Za to ima čas, da pripravi Marijine družbenke v župnišču za kakšno prireditev, ko pa je nedavno prosil nekdo za listek za sv. birmo, ki je bila 16. t. m. pri Sv. Tomažu, je moral oditi praznih rok. Zakaj to?

**VRATA-GORTINA.** V Vašem cenjenem listu ste že priobčili, da se je ustanovila pri nas kra-

jevna organizacija SDS. Sporočam Vam, g. urednik, da se sicer počasi, a vendar kljub vsej gonji od nasprotne strani, prav ugodno razvija. Tudi pri nas, na severni meji, prihajajo ljudje do spoznanja, kako potrebna jim je organizacija v naši močni vladni stranki. — V kratkem bi morali dobiti pri nas nov zvonik in zvonove. Nabranih je že bilo približno 15.000 Din. Pa kakor se sliši, ne bo nič; pravijo, da je naš predsednik vse razbil, ker je proti temu, da se razsipa denar, ko ga je že itak premalo. Ko bo pa še kaj novega, se pa še oglašim. — F. J.

## GOSPODARSTVO

### Kmetijski pouk

#### ČE ŽITO POLEŽE.

Poleganje žita ni samo posledica deževnega vremena in vetra ali nevihte, ampak leži krivda večkrat tudi v nas samih. Škoda, ki jo trpimo vsled tega, je zmeraj velika in se pozna na vsem. Poleglo žito daje manj zrnja in veliko slabše zrnje. Tudi slama je manj vredna za klajo. Poleglo žito trpi tudi vse bolj pred boleznimi in pred plevelom, posebno pred slakom in graščico. Ne le da je ves pridelek znižan, je tudi vsa žetev veliko zamudnejša in dražja. Vzroka dovolj, da se varujemo po možnosti pred to škodo.

V čem pa naj obstoji krivda na naši strani? Večinoma v tem, da žito pregosto sejemo ali da ga mirno pustimo, če se pregosto obraste, ali pa da mu preveč gnojimo z dušičnatim gnojem. Seveda ima tudi vreme svoj delež pri tem, ker se zgodi, da se nam žito vsled prikladnega vremena preveč zgosti.

Gosta in spodaj šibka rast žitnih bilk je glavni vzrok, da nam žito rado poleže. Če manjka svetlobe — in ta manjka v gošči — se spodnji členi bilk preveč podaljšujejo, ostanejo šibki in blede. Kolence na bilki stoje daleč narazen. V zgornjem delu, ki je na svetlobi in na solnce, se pa listi močno in na široko razvijajo in postanejo težki, tako da jih spodnje bilke le stežka nosijo. Če pride potem vetrovno deževje, nam žito rado pade. Zlasti močno gnojenje z dušikom, n. pr. s hlevskim gnojem, čilskim solitrom ali apnenim dušikom nam močno pospešuje polaganje, ker nam po dušiku rastline bujno rastejo v liste. Gosto

žito ostane spodaj šibko, zgoraj se pa močno razvija, tako da ni nobenega pravega ravnotežja v celotni rasti. Tako žito nagiba k poleganju.

Bodimo tedaj previdni in storimo, kar je v naši moči, da se izognemo poleganju. To velja zlasti po vseh tistih legah, kjer nam žito rado in pogostoma poleže. Velja pa tudi vobče. Saj nam dajejo najboljše pridelke le take rastline, ki so v vsakem pogledu pravilno razvite. Gnojenje z dušičnatimi gnojili pa bodi previdno. Če je žito krepko in pri tem močno obraščeno, ga ni gnojiti še posebej s čilskim solitrom. Priporočta se pa gnojenje s fosfatnimi in kalijevimi gnojili, ki delujejo na to, da so bilke bolj trdne. Važno je tudi, da pridelujemo žito raje po gnojenih rastlinah, kakor da jim neposredno gnojimo s hlevskim gnojem. Če se mlada strna pregosto obraste, jo kaže o pravem času izredčiti z brano in na to poveljati. Pozneje se da v takih slučajih žito le še obžeti, kar se mora pa tudi pravočasno in previdno izvršiti, da nas ne zadene škoda.

Bodimo tedaj previdni in ne trpimo ravno-dušno poleganja, ki dela veliko škodo posamezniku, v celoti pa ogromno škodo našemu narodnemu gospodarstvu.

#### ZGODNJA KOŠNJA — BOLJŠE SENO IN VEČ OTAVE.

Če hočemo kaj več doseči pri naši živinoreji, zlasti pri molzni živini, ki je za nas največjega pomena, potem moramo gledati, da ji polagamo krmo, ki je dosti tečna in lahkoprebavna.

Nad dobro pašo ni nobene klaje, ki bi se lahko ponašala z enako ugodnim uspehom. Mlada pašna trava je najbolj prebavna in najbolj tečna za molzno goved. Suho seno je dosti manj mlačno in čim starejša je bila trava, ki smo jo kosili, tem slabše in težje prebavno je tako seno. Pri nas se v tem oziru še veliko greši. Mnogo tečnosti pri krmi gre vsako leto v zgubo zgolj zaradi tega, ker seno prepozno kosimo. To se pozna pozneje na vsem, na mlečnosti in koncem koncev tudi na vrednosti pridelanega gnoja.

Ako imajo Švicarji tako lepe uspehe pri svoji živini, je to pripisati v veliki meri tamkajšnji zgodnji košnji. Ta ima za posledico, da se ob lažje prebavni in bolj tečni krmi živali vse bolj uspešno redijo in da dajejo tudi lepše užitke, bodi si v mleku ali pa tudi sicer. V Švici se prične prva košnja že v drugi polovici meseca maja, ko se prikaže pri travah prvo latje in prvo klasje.

ali onemu večkrat toži: «Kako me je Bog kaznoval in vso našo hišo, odkar sem v svoji prevzetnosti zavrgel snaho Katrico ter jo simu zabranil z besedami: 'Rajši ciganko k hiši kakor njo!' A sedaj pravim: 'Boljše bi bilo deset cigank, kot pa ta mlada, ki jo zdaj imamo...»

Še več drugih reči sta se na vozu pomenila Luka in Katrica. Seveda ji je tudi on ponagajal s farovško službo in jo šaljivo vprašal:

«Katrice, kateri kaplan te je rajši imel, mali ali veliki?»

Pa mu dekle odgovori: «Malo je vredna tista, ki se za duhovni peča — še manj pa tak duhoven!...»

Čeprav je bilo mrzlo in je voznja bila dolga, sta vkljub temu med pogovori dospela v Dolino še pred mrakom.

Ko sta se peljala proti Jožetovi gostilni, se je Katrica domislila one podgriške žegnanjske nedelje. Hudo ji je postalo pri srcu. Kako tudi ne! Saj si je tisto usodno nedeljo nakopala toliko gorja in bridkih ur...

Privozila sta ravno vstric gostilne.

Ravno skozi vežna vrata je kolovratil pijan možki in grdo preklinjal...

Katrice je šele pri besedah postala pozorna na človeka — mraz jo pretrese, ko spozna, da je to Jaka — nekdanji njen tako ljubi in trezni fant, a sedaj nesrečen in za-

pit... Katrica poprosi voznika Luko, naj hitro požene dalje. Voznik je dobro vedel za vzrok in pognal, sam pri sebi pa je godrnjal: «Stara ljubezen je pa res huda reč; to je dobro, da se jaz nisem ukvarjal s takimi rečmi!»

Pri trgovcu Močivniku, kateremu je Luka pripeljal blago, pa je sedel stari Trdin, pil žganje in se razgovarjal s Flajšmanovim Peregrinom: «Eja, Peregrinček, pri vas je prijazno, ko se tako lepo razumete. A pri nas je cel pekel! Veš, kaj mi je rekla danes ta ošabna babnica? Da bi jo kar zlodej odnesel vrh Grintovca! Rekla je: Ti, stari, nimaš nič govoriti! Ako ni zate, pa pojdi! Saj si nam že dosti časa vsem v nadlego... Veš, to ti povem, Peregrin, če bi bil jaz pijan, se ne bi izteklo dobro; tako pa sem se raje zopet umaknil z jezo in žalostjo...»

Tudi te trpke besede starega Trdina je slišala Katrica, ko je čakala pred trgovino, da so spravili zaboje z voza. Ožje je privila svoj ogrinjač, kajti zazeblo jo je nekako po vsem telesu. Ko sta nato dalje pognala z Luko, nista več spregovorila, le ob slovesu se mu je prijazno zahvalila in nato slišala, kako je Luka, vozeč se dalje v svetlo zimsko noč, zategnil s svojim glasom:

«Poskusil sem jaz vse strani,  
pa čez ledik stan ga ni...»

(Dalje prihodnjic.)

Dr. I. L.:

### Moj oče

(Koniec.)

Ljudje, ki žive daleč od glavnega mesta, si ustvarjajo o njem zelo visoko mnenje. V duhu vidijo visoke hiše, cerkve, palače, šole in one srečne ljudi, ki stalno bivajo v mestu. V svojih sanjah niti ne vidijo temnih strani mestnega življenja. V svoji oddaljenosti celo blagrujejo one vasi, ki so blizu mesta in lahko vsak dan ali vsak teden vidijo to prelesto krasoto. In mislijo, da so prebivalci tistih vasi mnogo bolj gosposki, razumni, izobraženi. Saj imajo le par ur do mesta. V resnici navadno ni tako. Prebivalci oddaljenih gorskih vasi imajo pogosto mnogo več zmisla za napredek, za organizacijo in za razne koristne naprave nego ljudje iz mestne okolice. Neki star pregovor pravi: «Blizu cerkve, blizu pekla», t. j., da ljudje, ki žive blizu cerkve, manj marajo za cerkev nego oni, ki imajo daleč do nje. Tako je tudi z mestom in njegovo okolico. Treba je le pogledati ljubljansko okolico in bomo videli, da je v tem mnogo resnice. Tudi Šmarje leže le tri ure od Ljubljane.

Mislím, da je to bilo leta 1872., ko je tja prišel novi nadučitelj Borštnik in z njim moj oče. Vsled dogodkov leta 1868., ko je slovenski narod začel odločneje zahtevati svoje pravice in je te svoje zahteve izražal na

## BELEŽKE

Tam se vreme v tem času tako ustanovi, da je lahko pričeti s košnjo.

Pri nas je pa v tem času navadno še nastanovitno vreme, tako da se je težko lotiti košnje. Navadno zamudimo najugodnejši čas košnje. Večkrat se pa le primeri, da jo lahko sušimo pričetkom junija. Zamujati košnje z nepotrebnim zavlčevanjem pa nikakor ne smemo, če nam je na tem, da pomagamo naši živinoreji do boljših uspehov.

Zgodnja košnja je eden najvažnejših pogojev za zboljšanje užitka pri živini. Po zgodnji košnji dobimo tudi več ota ve in slednjč tudi več pa še. Navsezadnje se nam pokaže več uspeha pa tudi pri gnoju, kajti po dobrem in tečnem senu dobivamo boljši gnoj kakor po slabem in slamatem senu. Pa to še ni vse! Z zgodnjo košnjo se tudi vsa ruša bolj zgosti in preganja raznovrsten plevel, ki se razmnožuje s semenom in ki nam dela danes veliko kvaro po travnikih. Tudi v tem pogledu smo na boljšem.

Skušajmo tedaj naše travnike pravočasno kositi in ne odlašajmo s tem delom!

### Tedenski tržni pregled

**ZITO.** Cene stalno visoke. Inozemske pšenice se je pretekli teden uvozilo nekaj manj kakor običajno. Zadnje dni so bile na novosadski blagovni borzi naslednje cene: pšenica 475 do 480 Din, turščica 195 do 210 Din.

**ZIVINA.** Na zadnjem zagrebškem letnem sejm so ostale cene v glavnem nespremenjene. Za kilogram žive teže so se trgovali: voli 8 do 13.75 Din, krave 4 do 8 Din, teleta 13 do 15 Din, mlada živina 9.25 do 11 Din, svinje, nepitane 11 do 14 Din, pitane, sremske 14 do 17 Din.

### Kratke vesti

= Vrednost denarja. Dne 19. t. m. se je dobilo na zagrebški borzi v devizah: 100 avstrijskih šilingov za 863 do 875 Din, 100 madžarskih kron za okrog 8 dve tretjini pare, 100 italijanskih lir za 248.80 do 251.80 Din, 1 dolar za 61.11 do 61.91 Din, 100 češkoslovaških kron za 181.67 do 184.07 Din.

= Stanje hmeljskih nasadov v žateškem okrožju v Češkoslovaški je jako ugodno, kakor poroča češkoslovaško časopisje, vendar obstoja opasnost, da bodo nastopile listnate uši.

velikih narodnih taborih, in vsled nastopa Mladoslavencev, ki so šteli med svoje voditelje odločne može in sijajne govornike, kakor so bili dr. Vošnjak, dr. Zarnik i. dr., se le začelo tudi po deželi večje zanimanje za narodne in politične dogodke. Tudi Šmarci so se peljali na tabor pri Vižmarjih, ker je rajni Mazez zapregel konje in je plačal fantom za pijačo, da bi se bolj postavili. Res so šli in so videli veliko množico ljudi in vozov in so slišali, kako so govorili dr. Bleiweis, dr. Costa in drugi. Vse to so videli in slišali in so se vrnili, kakor da so šli na žeganje, kajti Šmarje so bile posebne vrste vas. Vas je imela 30 hiš, kakor jih ima še dandanes, delila se je v gorenji in dolnji konec, kakor še dandanes, in je premišljevala o starodavnih časih in svoji stari slavi, kakor še dandanes. Nekoč je bila tu turška trdnjava in morebiti celo božja pot. Središče vasi tvori dekanija, ki je bila med največjimi na Kranjskem.

Šmarski dekan je bil velik gospod, ki se je vozil v lepi kočiji. Daleč okoli je segala njegova oblast. V Šmarju je bila šola in njen «šomašter» je bil znan po svojih pesnih. Tako je Šmarje vladalo nad okolico. Zato še Šmarci niso mnogo menili za drugi svet. Pozabili so celo, da so bili njih predniki večinoma kokošarji, ki so vozili kure v Trst. Rajši so si pripovedovali stare zgodbe, n. pr. o turških časih ali o francoskih vojskah. Tudi so se radi pomenili o sedanjih kraljih in ce-

+ Klerikalni hujskači pred sodiščem. Preteklo soboto se je moralo zagovarjati pred ljubljanskim deželnim sodiščem 27 oseb iz Št. Vida nad Ljubljano, ki jih je državno pravdnitvo obtožilo, da so hujskali starše in otroke na pobudo poslanca Smodeja k znani šolski stavki, torej proti obstoječim zakonom. Vsi so se izgovarjali, da niso nikogar hujskali, ampak da so samo «obvestili» ljudi, kaj so sklenili na shodu pod komando poslanca Smodeja in dekana Zabreta. Po njihovih izpovedih so vsi samo «pravili» ljudem, da so sklenili, da ne sme nihče poslati otrok v šolo, ker je bila prestavljena neka učiteljica — ljubljenska duhovnih gospodov v Št. Vidu nad Ljubljano. Sodišče je oprostilo samo eno obtoženko, glede drugih pa je reklo, da zanje ni pristojno, ker spada zadeva pred porotno sodišče. «Slovenec» sedaj vpije, da je zmagala pravica, ker računa na to, da bodo porotniki kot možje iz ljudstva oprostili obtožence, ako jih bo državno pravdnitvo pognalo pred poroto. «Slovenec» ukazuje torej že v naprej porotnikom, zlasti klerikalnim, naj sodijo proti svoji vesti in proti zakonom pristransko. Iz tega se vidi, da mora za klerikalce pravica na eno oko škiliti, drugače niso zadovoljni z njo. Mi to ugotavljamo, da se spozna, kakšna je klerikalna morala, obenem pa tudi pristavljamo, da je pri celi zadevi najbolj žalostno, da je pravica zagrabila za vrat pač male hujskače, odnosno zapejance, ne pa njihovih komandantov, ki so jih poslali v boj proti zakonom. Pa upamo, da bodo tudi ti ob svojem času prejeli plačilo, ako že ne od sodišča, pa od tistih, ki zaradi njih preganjanje trpe.

+ Opozicijski blok v razsulu. Opozicijski blok je v popolnem razsulu ter sploh nima več nobenih skupnih sej. Radičevci bi na vsak način radi zlezli v vlado, dr. Korošec, dr. Spaho in Davidovič pa stoje ob strani s prstom v ustih in požirajo slino, ker se nihče zanje ne zmeni. Postali so odveč na eni in na drugi strani in nimajo na razvoj političnih razmer sploh nobenega vpliva. Še v listih se redkokdaj omenjajo. Seveda se opozicijsko časopisje dobro zaveda, v kakšnem žalostnem položaju se nahaja opozicija, in da bi vsaj nekoliko prikrilo njen polom, piše nepre-

stano o sporih v Narodnem bloku, med radikali in samostojnimi demokrati, in v zadnjem času celo med samostojnimi demokrati samimi. To zatiranje o neslogi v Narodnem bloku, ko se sami nahajajo v najhujši zadregi, postaja že nad vse mere smešno. Najlepše je pri tem to, da ne pišejo niti dva dni enako. Vsak dan si izmislijo kaj novega kot mazilo za bolečine, ki jih dobivajo od udarcev Narodnega bloka. Narodni blok stoji kljub neprestanemu kvakanju teh političnih žab trdno in vlada naprej, četudi so mu že pred meseci prerokovali razpad. Glede radičevcev so radikali in samostojni demokrati istega mnenja, da morajo svoje poboljšanje pokazati ne samo z besedami nego tudi z dejanji, ako hočejo kdaj priti v vlado. Kot najslabši preroki so se izkazali naši klerikalci, ki so izmed vseh političnih skupin dobili v Narodni skupščini po zadnjih volitvah največ batin. Noben blagoslov jim ni nič pomagal, četudi imajo v svojem parlamentarnem klubu sedem župnikov. Zoper prirojeno neumnost doslej namreč še niso iznašli zdravila!

## DOMAČE NOVOSTI

\* Kraljevska dvojica prispe na Bled. Kakor poročajo iz Beograda, sta se kralj in kraljica te dni z avtomobilom odpeljala v Topolo, kjer ostaneta več dni, nato pa odpotujeta na Bled in ostaneta tu dalje časa.

\* Naš notranji minister v Mariboru. V nedeljo se je pripeljal v Maribor naš notranji minister g. Maksimovič, da tam pričaka svojo bolno ženo, ki je prispela po težki operaciji z Dunaja. G. minister si je v spremstvu velikega župana mariborske oblasti g. dr. Pirkmajerja ogledal županijsko palačo in razna druga državna poslopja ter Narodni dom. Zlasti pa ga je zanimalo podjetje Falske elektrarne. Na g. ministra je Maribor z okolico napravil prav prijeten vtis.

\* Dr. Ivan Žolger umrl. Dne 16. t. m. je preminul v sanatoriju Lassnitzhöhe pri Gradcu v 58. letu starosti dr. Ivan Žolger, vseučiliški profesor v Ljubljani. Pokojnik, ki je bil vedno zaveden Slovenec, je bil za časa stare Avstrije sekijski načelnik v ministrskem predsedstvu in nekaj časa minister. Obenem je bil profesor na dunajski univerzi. Po prevratu je zavzemal razna važna mesta v naši novi državi. Med drugim je

sarjih in ugibali, kateri bo kateremu vojsko napovedal. O sapljanskih upornikih so govorili skoraj z zasmehom. Zato niso nikoli utegnili misliti na sodobne dogodke. Vkljub temu, da je imel Mazez naročene Bleiweisove «Novice», so se bolj zanimali za stare vaške zgodbe in hišne dogodke, nego za nove iznajdbe in državne uredbe, ki so bile namenjene njim v korist. Ker so stari dobri ljudje zidali hiše tako, da so se tiščale druge druge, so nastajali spori, ki so nudili vaščanom dovolj zabave in Lekečka in Klepečka sta bili zmožni, da sta po več tednov vzdržali srdit boj na jezike, ki se je začel vsak dan zvečer in je trajal pozno v noč. A to Šmarcev ni motilo, kajti časi so bili dobri.

Po Karloški cesti je šel dan na dan voz za vozovm, v Šmarju je bila mitnica in vsled klancev na obe strani, so tu izprezali forajtarji. Hrvati so vozili vino, ki je bilo dobro in poceni. Šmarci so posedali po gostilnah in pili. Niti zapazili niso, da prihajajo od nekod popolnoma novi časi. Pripovedovali so sicer o železni kači in raznih mašinah, toda, hvala Bogu, da je vse to še tako daleč od Šmarja. Dekan Brolih je bil mož starega kova, ki se je bolj zanimal za svoj stan nego za posvetno žitje in bitje svojih faranov.

Tujec, ki pride v vas, prej opazi razne nedostatke nego domači ljudje, kajti oni so vzrastli z njimi in jih ne vidijo.

Novi nadučitelj Borštnik je bil narodno zaveden človek in dober vzgojitelj. Ostal je

v Šmarju nad 30 let. S šolo vred je moral prevzeti službo organista. Njegov pomočnik je opravljal druga dela v cerkvi in v šoli. Pri tem je imel priliko čitati knjige in časopise. Vpisal se je v Mohorjevo družbo in v Slovensko Matico in zbiral stare knjige, ki so jih vrgli proč razni kaplani, kadar so se selili. Bil je vnet za občni blagor in vester v svoji službi, tako da si je pridobil splošno spoštovanje. Nekoč je treščilo v zvonik in začelo je goreti. Hitel je do zvonov in bil plat zvona. Dekleta so hitela iz hiš in nosila v škafih vodo navzgor. Med prvimi je bila Smoletova Jerica. Ogenj je bil udušen, a ostal je lep spomin. Čez leto dni sta se poročila. Njegovim gospodarjem to ni bilo povsem po volji. Kaj hoče z ženo in družino človek brez stalne službe in brez lastnega doma. Otroci in penice so okoli cerkve samo za napatje in nadlego. Toda mladi človek se je zavedal svoje pravice do življenja. Prihranil si je nekaj denarja in kupil staro hišo. Imel je svoj dom, a izgubil je službo. Takrat so iskali ljudi za užitninski zakup. Vstopil je v novo službo in pot ga je zanesla v Logatec, v Ribnico in v Trnovo pri Ilirski Bistrici. Tam se mu je rodil že tretji otrok — to sem bil jaz. Toda Šmarci so čudovito navezani na svoj dom in se jim zdi, da ni nikjer na svetu lepše kakor v Šmarju. Zato se moja mati ni mogla privaditi na kraških skalah, posedala je na vrhu pod cerkvijo sv. Petra in gledala, kje leže zeleni dolenski griči.

bil poleg Pašiča in Trumbiča določen za člana naše mirovne delegacije v Parizu. Po povratku iz Pariza se je posvetil vseučiliškemu delu. Bil je redni profesor mednarodnega prava na ljubljanski univerzi in znan strokovnjak v tej stroki. Bodi mu časten spomin!

\* **Lužiški novinar v Ljubljani.** Te dni se je mudil v Ljubljani g. Jiří Wicaz, urednik češko-slovaškega dopisnega urada v Pragi, rodod lužiški Srb iz Nemčije. Dne 20. t. m. je predaval v Mestnem domu o razmerah v svoji domovini, med lužičkimi Srbi, ki so, kakor znano, najmanjši slovanski narod in tvorijo majhen narodnostni otok sredi med Nemci.

\* **Spominska plošča na Stritarjevem domu.** Pred kratkim je bila nabita na Stritarjevem domu v Rogaški Slatini marmornata spominska plošča. Nahaja se v pritličju poleg okna one sobe, kjer je veliki pokojnik najraje prebival.

\* **Načrt novega šolskega zakona** bo predložen te dni Narodni skupščini. Novi zakon predvideva v vsej državi osemletno šolsko dolžnost, uvaja za vso državo ustanovo krajnih šolskih svetov ter za vsako oblast oblastni šolski svet.

\* **Udruženje vojnih invalidov, podružnica v Ljubljani,** uprizori v nedeljo 24. t. m. ob 4. popoldne v Sokolski dvorani v Borovnici veseloigro tridejanko «Charleyeva teta». Ker je čisti dobiček namenjen ubogim vojnim žrtvam, se nadejamo obilne udeležbe. — **O d b o r.**

\* **Naročite si srečke Narodno-kulturnega društva v Mali Nedelji.** Srečka stane samo 5 dinarjev. Dobitkov je 300 v vrednosti 15.550 dinarjev. Naročite in pošljite znamke v pismu.

\* **Himen.** Poročil se je 14. t. m. g. Gselman Božidar, sreski šolski nadzornik v Konjicah, z gdč. Elo Kastelčevno iz Mirne na Dolenjskem. Bilo srečno!

\* **Hrastniška Narodna čitalnica** je zopet otvorila svojo knjižnico, in sicer je dobila knjige v Narodnem domu vsak petek popoldne od 5. do 7. ure. Hrastničanje, ki radi čitate, pa znate s knjigami lepo ravnati, pridite!

\* **Smrtna kosa.** V Črnomlju je umrla gospa Antonija Jermanova. Pokojnica je podpirala vsa

narodna društva, zlasti pa tamošnjega Sokola. — V Petrovčah je umrla gdč. Ljudmila Kovačeva, učiteljica v Odrancih. — V Dolu je preminul g. Vinko Šentjurec, rudarski paznik v p. Blag jim spomin!

\* **Smrtna kosa.** V Hrastniku je umrla in bila pokopana v nedeljo popoldne gdčena. Linka Završnikova, kontoristinja Gostilničarske zadruge v Ljubljani, stara jedva dobrih 20 let. Težko prizadetim staršem, ki so jo spravili do tega mesta s trdimi žulji, naše iskreno sožalje.

\* **Neurje ob severni meji.** Iz Gortine nam pišejo: Od 11. na 12. t. m. je bila pri nas velika nevihta, ki je napravila posebno v Vratskem, Velškem in Bistriškem grabnu velikansko škodo. V Vratskem in Velškem grabnu je narasla voda odnesla velike množine lesa ter razdrila pota. V Velškem grabnu je posebno oškodovan vrti posestnik g. Korbes, v Bistriškem grabnu pa posestnik g. Franc Janeš. Položaj tukajšnjih posestnikov je zelo obupen. Lani nam je toča pobila poljske pridelke, letos pa nam je odnesla les, ki naj bi nas preživil.

\* **Smrtna nesreča.** V Kregarjevem pri Stranjah je pri plavljenju drv padel v Bistrico delavec Franc Koželj in utonil.

\* **Mariborska porota.** Poletno porotno zasedanje v Mariboru se bo pričelo 15. junija.

\* **Izgubil se je Franc Zorko** iz Srednjega Gočevja (občina Št. Peter pri Novem mestu). Mož je prišel pred kratkim iz Amerike. Star je okoli 50 let, nosi črn klobuk, rjav suknič, črne hlače, je brez zob, srednje postave in rjavkaste polti. Ker se mu je omračil um, se je bati, da se mu je pripetila kaka nesreča. Kdor bi kaj vedel o njem, naj sporoči to Mariji Zorkovi v Srednje Gočevje št. 6 pri Št. Petru ali pa orožniški postaji v Dolenjem Kronovem.

\* **Cerkev pogorela.** V Planini nad Zgornjim Tuhinjem je pogorela cerkev sv. Vida. Ostrešje in stolp sta uničena. Zvonovi, ki so popadali na tla, se k sreči niso razbili. Zažgali so po neprevidnosti pastirji.

\* **Strela med večernicami udarila v cerkev.** Nad Št. Janžem na Vinski gori pri Velenju je

nastala v nedeljo popoldne huda revihla z dežjem in točo. Župnik g. Gosak se je baš pripravljaj, da podeli vernikom zadnji blagoslov, ko je udarila strela v zvonik, ki je brez strelododa. V cerkvi je nastala strašna panika. Več ljudi se je onesvestilo, drugi pa so bežali iz cerkve. Mnogo jih je v prvem hipu mislilo, da se je izvršil atentat s peklenkim strojem kakor v cerkvi Sv. Nedelje v Sofiji. Tudi g. župnik se je tako prestrašil, da ni d. končal opravila. Ko so bili ljudje zunaj, so se šele prav zavedli, kaj se je zgodilo. Strela je ubila samo eno osebo, nekega posestnika, ki je bil blizu vrat in zvonika. V gneči je mnogo ljudi izgubilo klobuke, molke in molitvenike. Več oseb, zlasti otrok, je bilo pri prerivanju poškodovanih, vendar menda resnejše poškodbe ni bilo.

\* **Nesreča na majniškem izletu.** Šempetrska osnovna šola pri Novem mestu je napravila izlet s šolarji na Zalostno goro pri Mokronogu. Pri Šmarjeti je učenec Medved stopil z voza. Ko je lezel nazaj na voz, je stopil spredaj na vago, kjer mu je spodrsnilo, da je padel pod voz. S strto nogo je obležal deček nezavesten na cesti. Prepeljali so ga v novomeško bolnico.

\* **Požar v Kranju.** Na pristavi mesarja g. Goloba v kokriškem predmestju je na neznan način nastal požar, ki se je razširil na sosednji dve pristavi, ki sta pogoreli do tal.

\* **Šolarja našla utopljenko.** Dva šolarja sta te dni opazila v Popovičevem bazarju v Trnovem (Ljubljana) utopljenko, katere noge so molele precej daleč od brega iz vode. Ko so mrtvo truplo potegnili iz vode, so ugotovili, da je utopljenka 36 letna vdova, tobačna delavka Josipina Gorenc, ki je nedavno brez sledu izginila. Pokojnica je živela v veliki bedi z otroci, poleg tega pa se je vdajala še alkoholu. Njen mož je padel l. 1919. kot žrtev zaloigre na Zaloški cesti. Ne ve se, ali se je zgodila nesreča ali samomor.

\* **Poskus samomora.** V Žabji vasi pri Trbovljah si je prerezal vrat delavec Zalokar. Najbrže je storil to v hipni duševni zmedenosti. Prepeljali so ga v bolnico.

\* **Usmrtilen na smrt obsojenega narednika Rumpla v Zagrebu.** Na vojaškem strelišču za Maksimirom v Zagrebu je bil v torek 19. t. m. ustreljen narednik Avgust Rumpel, rojen l. 1887. v Kamniku, ki je marca 1924. umoril trgovca Dragotina Keljkovića iz Nove vesi in njegovo prodajalno izropal. Usmrtilvi je prisostvovalo 6000 do 8000 ljudi. Rumpel je mirno poslušal čitanje sodbe, ki je trajalo pol ure. Nato je sam stopil v grob ter si mirno pustil zavezati roke in oči. Pet vojakov z nabitimi puškami pod poveljstvom podporočnika je stopilo tri korake pred obsojenca in oddalo salvo. Rumpel se je nezavesten zgrudil v grob. Ker je še kazal znake življenja, se je salva ponovila, nakar je bil mrtev in so ga na licu mesta zakopali. Pozneje pa so ga tam izkopali ter prepeljali na pokopališče.

#### GIBANJE SDS. V MARIBORSKI OBLASTI.

V nedeljo 10. t. m. se je vršila ustanovitev štirih novih krajevnih organizacij: a) v Kančoveh v Prekmurju (predsednik posestnik in župan Štefan Kuronja); b) v Cvetkoveh pri Veliki Nedelji (predsednik: posestnik in župan Franc Petek); c) v Št. Ilju v Slovenskih Goricah (predsednik: posestnik Jože Sajfrid). — Istega dne je bil občni zbor srezke organizacije SDS. v Ljutomeru.

V soboto 16. t. m. zvečer se je vršil občni zbor krajevnih organizacij v Mozirju. Za predsednika je ponovno izvoljen dr. Jože Goričar.

V nedeljo 17. t. m. sta bili ustanovljeni dve novi krajevni organizaciji v gornjegrajskem srezu: v Bočni (predsednik: posestnik Jože Čep-lak) in Ljubnem. Tudi se je vršil na Ljubnem občni zbor srezke organizacije, ki obsega danes 5 krajevnih organizacij.

V četrtek 21. t. m. bo občni zbor organizacije v Sv. Trojici v Slov. Goricah.

V nedeljo 24. t. m. je sestanek Samostojne delavske Unije v Sladkem vrhu in občni zbor srezke organizacije SDS. v Murški Soboti.

Tista zima je bila huda in burja je prevrnila vlak, ki je vozil na Reko. Naporna služba je položila mladega moža na posteljo in tako sta se vrnila v Šmarje na svoj dom.

Kot sosed med sosedi je mladi gospodar skušal delati za napredek domače vasi. Šmarje je imelo takrat par veljavnih mož, ki so poslušali njegove nasvete. Tako je prišel na misel, da bi bilo treba speljati vodovod. Kajti v svoji ljubezni do starih časov Šmarci niso zapazili, da pijejo vodo z brega, ob katerem je stal nekaj više od vasi Poljakov mlin in se je stekalo vanj marsikaj, kar ne spada k dobri pitni vodi. Toda vodovod stane dela in denarja in če so živeli ljudje ob tisti vodi že toliko let, zakaj ne bi še naprej. Toda mladi mož je bil podjeten in, če je šlo za dobro stvar, tudi — nepopustljiv. Dokazal je, da je v gozdu 20 minut od vasi močan studenec z zdravno vodo, ki leži mnogo više od vasi. Vsi niso verjeli, nekateri so se smejali. Končno je zmagala dobra misel in Šmarci so se odločili, da bodo gradili vodovod. Cevi bodo borkove — pripeljali jih bodo gospodarji brezplačno — glavno vprašanje je, kdo bo kopal jarek. Vse delo za jarek, ki mora biti en meter globok, je bilo cenjeno na 120 goldinarjev. Ker se ni upal dela za to ceno nihče prevzeti, ga je prevzel moj oče in na sv. Petra in Pavla dan leta 1885. je brizgala sredi Šmarja voda visoko v zrak — skoraj više od cerkve — na veliko veselje otrok, ki so letali pod tem vodometom, na splošno zadovoljnost gospodinj, ki so se veselile novih časov, in na enako presenečenje onih, ki niso verjeli in po možnosti delo ovirali in kljubovali.

To je bilo viharno leto v Šmarju, bilo je mnogo prepira in nadlog — toda, ko je tekla dobra, zdrava voda na vasi, so se duhovi

pomirili — za javni blagor vneti podjetnik pa je moral napraviti dolg, da je plačal delavce in stroške, ki so znašali mnogo več nego se je prvotno računalo. Toda bil je zadovoljen, da se je delo posrečilo in je bil upravičeno ponosen na svoj uspeh. Vodovod z lesenimi cevmi je vzdržal nad deset let in so ga pozneje (1895) nadomestili z železnimi.

Šmarje se je v tistih letih precej povzdignilo, kar je bila predvsem zasluga gospe Rozmanove, ki je z blagim srcem in radodarno roko podpirala napredek vasi. Ustanovilo se je «Bralno društvo», spopolnila se je šola in prirejale so se razne veselice. Pri vsem tem je bil moj oče marljiv sodelavec in je opravil navadno vse tisto delo, ki ga razne prireditve zahtevajo, a se ga po večini vsi izogibljajo. Ob tem času se je začela po deželi tudi že prva politika. Začelo se je cepljenje v dve stranki in on v tem oziru ni poznal kompromisov. Z vso vnemo se je boril za zmago dobre stvari v domači občini in za zmago narodne in napredne strani pri deželnozborskih volitvah. Ta boj ni bil lahek, zahteval je mnogo dela in žrtev. A vzdržal je do konca, dasi je našel le malo mož, ki so šli z njim. Začela se je doba klerikalizma. Pri tem svojem boju «za resnico in pravico» je skoraj pozabil nase. Življenje družine je postajalo čim dalje težje.

Tu je prišla nova doba. Gradila se je dolenjska železnica. Bila mu je dana prilika, da si opomore. Toda usoda se je čudno zaigrala z idealistom. Storil je uslugo prijatelju, ki mu je nekoč pomagal v stiski: zlicital mu je šmarsko mitnico, ki je v tem času nesla lepe denarje. Nastala je pravda zaradi neke vsote. Ko je vedel, da je vse izgubljeno, je odšel v Ameriko, da reši sebe in dom.

# ZANIMIVOSTI

## Smrtni vrtnec v Ameriki

Poročali smo že o strašnem viharju, ki je meseca marca t. l. divjal preko štirih ameriških držav: Missouri, Illinois, Indiana in Kentucky in tekom ene ure uničil sedem mest, usmrtil 2000 ljudi in 6500 ranil.

O tej strašni katastrofi poroča očitavec trgovec Williams, ki je v St. Louisu sedel v vlak, da se odpelje v New York. Bilo je to 18. marca. Vlak je prispel ob 3. uri popoldne v rudniško mesto West Frankfort, kjer je imel čakati 15 minut. Williams je izstopil in čul na kolodvoru, da je iz sosednega mesta Bentona najavljen vrtničasti vihar, tako zvani tornado, kakršni viharji divjajo skoro vsako leto preko severno-ameriške ravnine. Ta ravnina je enako odprta mrzlim in toplim zračnim strujam od severa in juga. Trčenje teh nasprotujočih si mrzlih in toplih zračnih sil povzroči zračni vrtnec, ki s svojo strahovito silo uniči vse, kar doseže.

Williams kljub vznemirjajoči vesti ni mislil na resno nevarnost. Bilo je sicer vetrovno, toda lepo solčno vreme. Obrnil se je od vetra proč, da bi si prižgal cigareto, in ko se je zopet okrenil, je videl v daljavi peščenatosiv steber, ki je segal



V ameriškem mestu Nebraska opazovani in fotografirani viharni oblak.

iz rumenkastih oblakov do zemlje. (Glej sliko!) V naslednji sekundi je že zaslišal zamolkel šum, ki se je z bliskovito naglico spremenil v divji hrušč. Hitro je skočil v železniški voz in gledal skozi okno preko streh mesta v zračni steber. Sedaj je že več razlikoval. Iz stebra so odletavali beli oblaki in v zelenem svitu bliskov je spoznaval številne predmete, ki so se s stebrom vrtničili po zraku: stene, strehe, avtomobil, kravo in drugo.

Potem je nastopil trenotek, ko ni videl ničesar več. Vse je bilo zakrito v rumenem pesku in dimu, hrušč je bil strahovit, vlak se je ves tresel in škripal, ženske so kričale in padale v omedlevico, vse je bilo v paniki. To je trajalo samo pet minut, potem se je zrak zopet izčistil. Vihar je k sreči divjal mimo železniške proge. Toda tam, kjer so se videle poprej streha pri strehi, so bili sedaj samo kupi razvalin, iz katerih se je mestoma dvigal ogenj, in grozno vpitje tisočih podsutih ljudi je udarjalo na njegovo uho. Pozneje so se ugotovile še nekatere strašne podrobnosti. Tako je neki moški baš pripravil

svoj avtomobil, v katerem sta sedeli njegova žena in hčerka, za odhod, da bi se rešil pred tornadom. V hipu je tornado zadel zadnji del avtomobil,



Del ameriškega mesta Murphysboro po zadnjem tornadu, ki je v tem mestu usmrtil 210 oseb in 500 ranil.

bila in moškemu spredaj je ostal v rokah samo pogonski ročaj, avtomobila ni videl več, a svojo ženo in hčerko le kot mrtvi trupli.

Omenjeni vlak, ki je čakal ob mestu, se je namesto 15 zamudil 40 minut. Prispel je v živahno mesto, a zapustil je strahotne razvaline.

## Lov za zločincem kot ženitovanjsko potovanje

Glavno mesto Holandske Amsterdam je doživelo te dni pravo ameriško senzacijo — drzen beg jetnika pri belem dnevu. Jetnik V., ki je bil v preiskavi, bi moral biti priveden iz zapora, v katerem se je nahajal že dalje časa, pred preiskovalnega sodnika, ki je imel svojo pisarno v drugem poslopu. Navadno se tak transport vrši s posebnim vozom, nekateri jetniki pa gredo rajši peš v spremstvu stražnika. Tudi V. si je izbral ta način. Šel je s stražnikom de Vriesom mirno iz poslopa, toda komaj je stopil iz velikih vrat na prosto, je prispel velik siv avtomobil, v katerega je V. v hipu skočil. V avtu, ki je očitno čakal na zločince, so sedele tri osebe.

De Vries je takoj stekel za beguncem in se pogljal na stopnico avtomobila, ki je v divjem diru stekel dalje. Stražnik je kričal na vso moč, da bi vzbudil pozornost ljudi. Potniki v avtomobilu pa so odgovorili na njegove klice z udarci v obraz, toda de Vries se je čvrsto držal za voz in ni izpustil, čeprav je avtomobil dirjal z vedno večjo hitrostjo. Medtem je postal stražnik Verschuur pozoren na besno dirjajoči avto. Baš je pripeljala mimo vrsta avtomobilov, v katerih je sedela družba svatov z novoporočencema. Verschuur je hitro skočil v prvega avtomobilov, v katerem se je nahajal zakonski par, in zaukazal šoferju, naj skuša doseči veliki sivi avto, ki je podvojil brzino. Na nekem mestu je avto z zločincem, da se izogne tramvaju, peljal preko brvi za pešce, potem je prevrnil neki ročni voziček, podrli steber s cestno svetiljko, povozil psa. Za njim pa je tekel voz z mladima zakoncema.

Medtem se je zločincem posrečilo zbiti z voza stražnika de Vriesa, ki je padel na tla ter moral biti prepeljan v bolnico zaradi težkih poškodb.

Avto z mladim parom je še vedno sledil zločincem, toda kmalu je začel zastajati in sivi avto jim je izginil izpred oči. Številke sivi avto ni imel, mogel se je samo opisati. Sumilo se je, da je utekel proti Utrechtu. Policija je avtizirala vsa sodna mesta, posebno pa še Utrecht.

Proti večeru je prispela potem vest, da so bili begunec in njegovi tovariši aretirani. Pred neko kavarno v Utrechtu je videl stražnik avtomobil, ki je bil podoben avtiziranemu. Zahteval je zato od šoferja izkaznico. Namesto odgovora pa je šofer pogljal avto in zbežal. To je bil zadosten odgovor. Stražnik je takoj poklical pomoč in oddal več strelav v zrak. Še na isti cesti se je drugemu stražniku posrečilo ustaviti avtomobil s tem, da je dal hitro postaviti neki voz preko ceste. V. in njegovi zločinski tovariši so bili aretirani. Udali so se brez odpora.

## Množina las na glavi

Koliko las ima človek na glavi, je vprašanje, s katerim so se tudi znanstveniki že mnogo ukvarjali. Pred kratkim so zopet šteli lase in prišli do zaključka, da imajo plavalci največ las, namreč okoli 140 tisoč. Rdečih, črnih ali kostanjevih las je na glavi samo 100 do 110 tisoč. Toda, to so samo povprečne številke. So seveda tudi izjeme, ki imajo mnogo več ali manj las.

Pa tudi dolgot las je odvisna od barve. Plavalcem (blondinkam) zrastejo običajno zelo dolgi lasje, ki bi merili, ako bi se priklopili drug na drugega, 140 kilometrov. Toda plavi lasje niso zelo močni, ker morejo prenesti samo breme do 70 gramov, medtem ko prenesejo temni lasje do 150 in do 180 gramov.

Lepi lase so zelo cenili že v najstarejših časih. Tako so Rimljanke zelo rade kupovale rumene lase Germank in so si iz njih izdelovale lasulje. Še celo dandanes se v Angliji zlatoplavi lasje drago plačujejo. Še dragocenejši pa so sivi in posebno beli lasje, tako da trgovci kupujejo sive lase, da iz njih izberejo bele. Moremo si tedaj predstavljati, koliko velja izdelava belih lasulj za angleškega sodnika, ki še dandanes nosi pri sodnijskih obravnavah belo lasuljo.

Stari narodi so bili glede na barvo las jako praznoverni. Tako so stari Germani označili rdeče lase kot znak hinavstva, kar pa je zelo žudno, ker je bila ta barva med njimi zelo razširjena. Crna barva las pa jim je pomenila moč in junaštvo.

## Čudodelni vrelec v Rusiji

Rusija je bila v verskih zadevah vedno dežela skoro neverjetnih stvari in v nobeni drugi evropski državi se ni nevednost podeželskega prebivalstva tako zlorabljala s strani cerkve kakor v Rusiji. Celo boljševiski prevrat ni imel nikakega vpliva na brezmejno praznoverno rusko ljudstvo, ki je še vedno pod vplivom svoje duhovščine, ki izrablja preprosto ljudstvo sedaj tudi proti boljševiskim oblastnikom. Zanimiva je razprava, ki se te dni vrši pred moskovskim sodiščem. Predzgodovina tega moskovskega procesa je naslednja:

23. avgusta 1923. so odkrili v vasi Golikinci tako zvani «čudodelni studenec». Ljudje, ki so imeli razne bolezni, katerih zdravniki niso mogli izlečiti, so baje takoj ozdraveli, ko so se kopali v tej vodi. Krajevna duhovščina je zatrjevala, da je ta čudodelni studenec nastal na molitve duhovščine. Vest o čudodelnem studencu se je z bliskovito hitrostjo razširila po vsej Rusiji. Tisoči in tisoči praznovernih ljudi so romali tjakaj in nastal je živahen ter dobičkanosen tujski promet. Kmetje iz sosednih vasi so prinejali k studencu velike procesije z banderi in blagoslovljenimi svečami.

Vsak romar, ki je ozdravel — seveda samo na videz — je moral v zahvalo za ozdravljenje postaviti v tankaljšni dolini Iesen križ in se za-

obljubiti, da bo vsako leto zopet romal k studentu. Število takšnih lesenih križev je doseglo že ogromno število 17.000 in se še pomnožuje. Pravoslavna duhovščina dotične vasi in duhovščina, ki spremlja romarje, ima dnevno zahvalno božjo službo ob studentu. Tem obredom prisostvuje običajno 8 do 10 tisoč ljudi.

Sovjetska vlada smatra to romarsko vrvenje kot nekako politično agitacijo proti sovjetom, češ, da so se ob studentu govorili agitacijski govori, v katerih se je zatrjevalo, da država ne more obstojati brez cara in da se vlada, ki je začela boj proti cerkvi ter njenim služabnikom, ne sme dalje trpeti. Bog da je ustvaril ta čudodelni studentec zato, da bi pokazal možnost čudežev proti onim, ki ne verjamejo v Boga in se bore proti veri.

Na podlagi gradiva, zbranega od krajevnih oblastev, je dala sovjetska vlada zapreti številne osebe ter 17.000 lesenih križev odstraniti in sežgati. Služba božja ob čudodelnem studentu in uporaba svete vode sta pod kaznijo zabranjeni. Deset ruskih popov, ki so opravljali ob studentu zahvalno službo božjo, ter vseh enajst članov cerkvenega sveta vasi Golikinci je bilo aretiranih zaradi protisovjetske propagande. Nedvomno bodo pri sodni razpravi vsi občutno kaznovani, zlasti ker se jim bo poleg drugega dokazalo tudi sleparstvo z ljudsko preprostostjo in praznovernostjo.

× **Ogromna jajca izumrlega ptiča.** V naravoslovnem muzeju v New Yorku imajo jajce velikanskega ptiča z znanstvenim imenom «aepyornis», ki je živel na Madagaskarju in izumrl. To jajce je 150krat toliko kakor kokošje. Domačini na Madagaskarju so porabljali lupine teh jajc za različno posodo v svojem gospodinjstvu. Prvikrat se je izvedelo za ta velika jajca, ko so Madagaskarci prišli v Mauritius po žganje in so prinesli kot posodo lupine «aepyornisa». Dasi so ta jajca stara že več sto let, so še v najboljšem stanju. Vsebina se je posušila in premenila v prah, ki se iztrese, ako se napravi v lupino luknja. Ta vrsta ptičev je še pred nekaj stoletji živel v velikih množicah. Našli so nekaj njegovih kosti, celega okostnjaka pa še ne. Iz najdenih ostankov je razvidno, da je imel tri kremplje in jako kratke peruti.

× **Za božjega sina se izdaja.** Na Dunaju se je te dni pojavil na cesti očividno duševno bolni možič, star kakšnih petindvajset let, ki je zatrjeval popolnoma resno, da hoče zdraviti bolnike. Dejal je, da je sin božji in da bo sedaj ustanovljeno na svetu božje kraljestvo. Čital je skoro neprestano sveto pismo in je tudi v svojih nagovorih rabil izreke svetega pisma. Možaka so prijeli ter ga odvedli v opazovalnico za umobolne.

× **Strah pred nevihto.** Pri mnogih ljudeh in tudi živalih nastopi pred nevihto čut strahu. Neki angleški učenjak je v svrhu pojasnitve tega dejstva preiskal pliv električnih valov na možgane živali in ugotovil, da se električna prevodna zmožnost možgan izpremeni ob prisotnosti električnih valov. Tako se poroča o neki deklici ob Severnem morju, ki je kazala močan strah pred nevihto, ne le tekom nevihte, temveč že nekaj časa prej. Ta strah pred nevihto je nastopal celo pozimi ob določenem času, ne da bi mogla biti temu vzrok nevihta. Zdravnik, ki je zdravil to deklico, je kmalu našel ključ do te skrivnosti. Ta nepojmljivi strah pred nevihto se je pojavil v deklici vedno ob času, v katerem so se dajali za ladje radio-brzovjavni časovni signali. Električni valovi, ki so bili v zraku, so torej morali vplivati na možgane deklice.

× **Priznanje ameriškega sodnika.** Mark Kavanagh, ugledni sodnik vrhovnega sodišča v Čikagi, pravi v svojem najnovejšem spisu, da se po Ameriki svobodno spreha nad 135.000 morilcev in drugih težkih zločincev. Kdo je temu kriv? Kavanagh odgovarja: mi, sodniki, in odvetniki. Ameriške sodnijske procedure so namreč take, da spreten advokat more izmazati tudi očitno krivega zločincea. Treba je namreč samo iztakniti

kako napako v procesu, in ves proces se razveljavi. Zato sodnik Kavanagh zahteva ostrejšo popravke kazenskih zakonov. Toda zaenkrat se v Ameriki le še godi tako, kar mi vedno trdimo: da v ječo pridejo in v njej ostanejo samo siromaki, ki ne morejo plačati dobro namazanih zagovornikov.

## ŽENSKI VESTNIK

### VZGOJA PIŠČANCEV.

Od vzgoje piščancev je odvisno, ali nam zrastejo dobri ali slabi rodovi. Gospodinja mora paziti na krepko razvijanje piščancev, na njihovo zdravje in na močne kosti. Kako se to doseže?

Plemenski rod mora biti zdrav, plemenska kokoš popolnoma razvita, torej starejša kakor eno leto. Rabijo se kokoši v polni moči, ne oslabiljene zaradi dolgega nesenja. Mlade kokoši naj se pari s starejšim petelinom, starejše z mlajšim. Paziti je treba tudi, da se večkrat premeni kri. Valiti daj srednja jajca enake oblike. Izloči jajca kakršnekoli nenavadne oblike. Da se izvalijo krepki piščanci, podloži, če je le mogoče, sveža jajca od kokoši, ki dobro neso.

Pri vzgoji piščancev je velikega pomena enakomerna toplota. Piščanci so zelo občutljivi proti mokroti. Imeli morajo zadostno množino svežega zraka in treba jih je pravilno krmiti.

Takoj, ko se pišče izvali, ne potrebuje 48 ur nobene hrane. Zadostuje mu beljakovina, ki jo prinese iz jajca s seboj. V prvem tednu daj piščancu suho krmo, na pr. kašo, in večkrat ne premrzle sveže vode. Dobro je tudi zrezano trdo kuhano jajce, pomešano z drobtinicami, in sicer tri četrtine suhih krušnih drobtin in četrtina kuhane nega jajca. V drugem tednu primešaj kaši nekoliko raztrganega (malce stolčenega) pšeničnega zrnja in kuhane krme. V tretjem tednu pridaj krmilni zdrobljenih kosti in zelenjave (na pr. solatne odpadke). Prvo je posebno dobro, da se okrepije kosti. V četrtem tednu prebavi pišče že razno raztrgano žito samo. Zelo dobro je dajati zdrobljenega lesnega oglja. V poznejših tednih, ko letajo piščanci prosti, si poiščejo sami razno živalsko hrano.

**Priprava riža na laški način.** Vzemi od kuretine 2 žlici masti; če je nimaš, pa presno maslo. Zarumeni čebulo in jo vzemi iz masti, prilij mast k rižu, katerega si deset minut kuhala v vrelem kropu. Riž je s tem pripravljen. Mora biti precej trd, a vendar gost. Zraven daš lahko teletino, piščance ali golobe.

**Svinjsko meso z rižem.** Bolj mastno svinjsko meso od pleč ali trebuha zreži na večje kocke, ga nasoli in pusti pokritega eno uro. Nato ga praži, da nekoliko zarumeni, dodaj malo zrezane čebule, prilivati mu pa nikar. Ko čebula zarumeni, prideni riža, pomešaj ga, potem pa zalij z nekoliko juhe ali s kropom; v pol ure je jed gotova.

**Pranje čiste svile.** Raztopite malo dobrega mila v vreli vodi. Ko se voda toliko ohladi, da vas ne peče več, previdno namočite svilo. Vse madeže je treba dobro zmencati, vendar z veliko pazljivostjo, da se ti blago ne strga. Nato oplaknite v mlačni vodi.

## IZ POPOTNIKOVE TORBE

### NEVARNI VLOMILCI POD KLJUČEM.

Gorenja vas, 10. maja.

Veliko senzacijo smo imeli te dni v Poljanski dolini. Orožnikom v Gorenji vasi se je namreč posrečilo, ujeti tri nevarne vlomilce. So to, kakor je občno mnenje, oni, ki so vlomili nedavno v Kranju na pošto in še drugod ter bežali potem skozi Poljansko dolino, kjer so imeli najbližje, čez mejo, ogibajoč se ceste in javnih potov. Imeli so tedaj pri sebi večje vsote denarja, kar so opazili prebivalci, pri katerih so se oglašali za živež

in druge potrebščine. Aretacija se je izvršila tako-le: V petek popoldne proti večeru je bila obveščena orožniška postaja v Gorenji vasi, da se nahajajo v Podgori (občina Oselica) v bolj odstranjeni hiši Boštjana Dolinarja trije možiki, katere smatrajo za one, ki so po vlom v Kranju drugi dan zjutraj šli skrivaje proti meji. Orožniški komandir narednik g. M. Tavčar se je podal takoj v spremstvu enega orožnika na lov. V vsej naglici in previdno sta naskočila prostor, kjer so se nahajali in odpravljali spač. «Roke kvišku!» je zagrmelo in nasproti so molele puškine cevi z bajonetni. Presenečeni so se vlomilci takoj vdali in bili uklenjeni. Njihova imena so: 26letni čevljar Josip Marušič iz Mirne pri Gorici, znan tihotapec in vlomilec, eno leto mlajši konjski mešetar Izidor Ciglič iz Števerjana na Goriškem in strojni ključavničar Josip Moravec iz Gorice.

Pri njih se je našlo razno vlomilsko orodje za blagajne, kakor svedri in pile, dalje železne rokavice, ki izbrisejo vsako sled prstnih odtiskov. Dobil so tudi pismo, ki kaže, kakšne načrte so imeli in kje bi se dalo najboljše kraši in vlomiti. Po pismu soditi, so imeli več pajdašev pri nas po deželi.

Dobro uklenjene vlomilce je še tisto noč odgnala močna patrolja pod poveljstvom narednika g. Vidica v Škofjo Loko. Aretiranci taje vsak vlom ali tatvino, a se bodo počasi že vdali. Baje so zasliši na ta kriva pota zaradi prejšnjega tihotapstva, ki se dandane več ne spleča. To je bila kuga in poguba za mnogo naših ljudi.

V sredo dopoldne so aretirance privedli iz Škofje Loke v Ljubljano. Kakor se domneva, ima ta triperesna deteljica na vesti tudi vlom pri Andrettu na Viču.

## Delo klerikalnih poslancev za slovenskega kmeta

Klerikalni poslanci so začeli «delati». Na vratih klerikalnega kluba v beograjski Narodni skupščini je bil že dalje časa napis v latinskih in cirilskih črkah, lepega dne pa je potegnil dr. Korošec nož iz žepa in je napis v cirilici odrezal, češ, da žali slovenske poslance.

Med srbskimi poslanci je seveda ta izzivalni nastop dr. Korošca izzval ogorčenje in se je o zadevi razpravljalo tudi v Narodni skupščini. Klerikalci so bili zaradi dr. Koroščevega nastopa v zadregi, kajti v Beogradu so itak že dovolj nepriljubljeni, pa so se opravičevali, da so odrgali cirilski napis s svojih vrat zato, ker je na vratih radikalnega kluba napis samo v cirilici. Rekli so, da zahtevajo enakopravnost latinice in cirilice, dasi so cirilico prej odstranili, preden so kaj zahtevali.

Predsedstvo skupščine je odredilo, da se je na vrata klerikalnega kluba nabil zopet napis v cirilici in latinici, obenem pa se je tudi na vrata radikalnega kluba nabil napis v obeh pisavah.

Kljub temu se klerikalci znova odstranili s svojih vrat napis v cirilici ter tako pokazali, da jim ni za enakopravnost latinice in cirilice, ampak da jih pri vsem vodi le slepa mrznja proti vsemu, kar je srbskega. To pobalinsko obnašanje je ponovno povzročilo nejevoljo med vsemi političnimi krogi in klerikalci niso prav nič pridobili na svojem ugledu.

V tozadevni skupščinski debati sta poslanca Žebot in Smodej, ki sta branila klerikalno petelinčanje, slišala precej grenkih in klerikalna blamaža je bila popolna, ko se je očitno pokazala njihova zagrizenost in nestrpnost.

Sedaj pišejo klerikalci v svojih listih, da se klerikalni poslanci bore za slovenski jezik, dasi ni nihče kratil njegovih pravic. Ako bi toliko vneme pokazali naši klerikalci za potrebe slovenskega kmeta kakor za otročje rezanje cirilskih črk, ki niso storile nikomur ničesar žalega, bi bilo za naše ljudstvo mnogo bolje. Kaj dobrega so pa že storili klerikalci za našega kmeta? Naj pokažejo! Ako menijo, da bodo kmetje dr. Korošcu hvaležni, če bo rezal v Beogradu z nožem cirilske napise, se seveda hudo motijo. Naš kmet ima druge potrebe!

# DELAVSKI GLASNIK

d. Dvo odstotni davek za ročno delavstvo. Iz Hrastnika nam pišejo: V hrastniškem rudniku in gotovo tudi drugod so odtrgali od zaslužka v soboto znaten davek, kar je vzbudilo med delavstvom opravičeno razburjenje in pa neopravičeno zabavljanje na demokratsko stranko in na one, ki delujejo v njenem krajevnem odboru. O povzročiteljih tega davka se je sicer že opetovano govorilo, a ker so mnogi že pozabili, in pa, da ne bodo kakšni klerikalci ali malovrhoveci kovali iz zadeve koristi v svoje osebne namene, ponavljamo zopet, da je bil ta davek sklenjen že leta 1923., ko niso bili na vladi naši, ampak oni, ki bodo sedaj najbolj izkoriščali to zadevo proti nam, ki smo ji bili vselej nasprotni. Takrat je bil pooblaščen finančni minister, da sme pobirati davek. Naša organizacija se je obrnila takoj, ko se je dognalo, da se namerava davek pobirati, z ostro resolucijo na glavno tajništvo v Ljubljano, ki je storilo potrebne korake v Beogradu, da se delavstvu pomaga. G. minister dr. Žerjav je že interveniral pri finančnem ministru glede davka in finančni minister je obljubil izdati pravilnik, po katerem bodo, če ne vsi, pa vsaj manjši zaslužki neobdavčeni. Vse povsod se pa čuje le o dvo odstotnem davku na ročne delavce, zato nam je neumevno, da se po Hrastniku z vso gotovostjo trdi, da se je pobiral štiri odstotni davek, ker so mnogi delavci plačali izredno visoke svote. Zadevo je treba tudi v tem smislu točno pojasniti.

## ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Njeni lasje.

Mož: «Že zopet je v juhi las.»

Zena: «Ti si pa res siten. Pred desetimi leti si mi vedno zatrjeval, kako lepe lase imam, in si jih vedno poljuboval. Sedaj pa razsajaš, če vajdeš le en las.»

Enostavno.

Sprevodnik: «Oprostite, gospod, Vi imate vozni listek za osebni vlak, to pa je brzovlak.»

Ožbovt: «Nič ne dene. Zaradi mene vlak lahko tudi počasneje vozi...»

Netočnost.

Mož: «To je prestrašno...»

Zena: «Kaj se pa je zgodilo?»

Mož: «Deset ur so ti podarili ob poroki, pa še vedno nisi točna s kosilom.»

Vzvišenost in smešnost.

Učitelj: «Kdo mi zna razložiti pregovor: 'Od vzvišenega do smešnega je le en korak?」

Janezek: «Če naš ata vzamejo palico, da bi me namlatili, pa mu mama izpulijo palico iz rok ter jih nadevajo atu po hrbtu.»

Nič ne dé!

Školastika: «Škoda, da tvoj ženin jeclja, ker je drugače prav čeden fant.»

Evlalija: «Kaj za to! Kadar bova poročena, ga bom že naučila — da sploh ne bo več govoril...»

Ne verjame.

Gašper: «Kar je res, je res. Tvoja žena je pravi angel.»

Ožbovt: «Uha, tega pa ne verjamem. Hudič je tudi angel, toda zavržen...»

Muke debeluha.

«Ne vem, ali sem len, kor sem debel, ali sem debel zato, ker sem len.»

Še slabše.

A.: «Zakaj si žalostna?»

B.: «Imam mlado ženo, pa je vedno bolna.»

A.: «To še ni tako hudo! Jaz imam staro, pa je neprestano zdrava!»

Izvrsten učitelj.

Katehet ošteva učenca, ki je slabo odgovarjal, ter mu reče med drugim: «Ti tepec, ti osel, ti butec...»

V razredu nastane nemir in šum.

Katehet: «Tiho! Kaj pa je to? Kadar jaz govorim, morate vsi poslušati, da se kaj naučite!»

O, kako prijetno! vzklikne vsakdo, kdor je enkrat poizkusil Elsa-mila v obliki steklenic. Fellerjeva Elsa-mila so prava mila lepote elegantni ženi, kakor tudi mila zdravja vsakemu pametnemu možu. Pri uporabi so jako štedljiva, radi tega poceni. Dobe se v 5 raznih vrstah (lilijino, glicerino, boraksovo, katranovo in milo za britje). Za poizkus 5 kosov 52 Din, ako se pošlje denar v naprej, po povzetju pa 62 Din pri lekarni Eugen V. Feller v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

## MALI OGLASI

Prodam

skoro novo 5vrstno harmoniko tvrdke F. Luba s, narejeno prav dobro in lepo. — Cena 3250 dinarjev. 24  
Alojzij Mohorič, Martinovih, p. Železniki.

PRODA SE HISA

mesne občine Brežice z gospodarskim poslopjem, vrtom in vrbinsko pravico. Cena 60.000 dinarjev. Pojasnila daje Karel Žrjav, Brežice. 26

## Samo na eno besedo

in sicer na varstveno znamko «Elsa», moramo paziti, ako nam je do najboljših MIL LEPOTE IN ZDRAVJA. To so edinole FELLERJEVA MILA V OBLIKI STEKLENIC Z ZNAMKO «ELSA», s katerimi umivati se je pravi užitek. Nožna, dobra, čista, jako peneča, diskretnega vonja v petih različnih vrstah.

ELSA-LILIJINO MLEČNO MILO, prvovrstno cvetlično milo, stori kožo mehko in nežno;

ELSA-GLICERINOVNO MILO vpliva izrecno na roke, ki trpe vsled dela in mraza;

ELSA-BORAKSOVO MILO je najprijetnejše sredstvo za odstranjenje fatalnih peg, prištev itd.;

ELSA-KATRANOVNO MILO za lase in glavo, končno ELSA-MILO ZA BRITJE, posebno fine vrste.

ZA POIZKUSNJO 5 kosov Elsa-mila v obliki steklenic z zavojnico in poštnino 52 Din, toda le tedaj, če se denar pošlje v naprej, ker je poštnina po povzetju za 10 Din višja.

Naročila nasloviti na:

EUGEN V. FELLER, lekarnar  
v Stubici Donji, Elsatrg 360, Hrvatska.

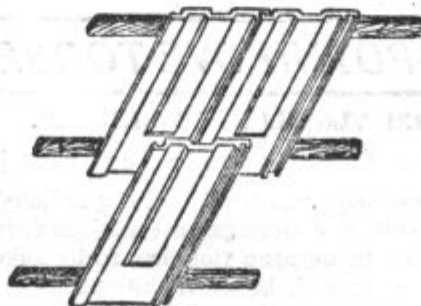
## Manufaktura

v bogati izberi

Najnižje dnevne cene

Na debelo Na drobno

pri Chrobat Franc d. z o. z. KRANJ



Miklošičeva c. 13

## Najcenejše strešno kritje!

Združene opekarne, d. d. v Ljubljani

prej VIDIC-KNEZ, tovarne na Viču in Brdu

nudi v poljubni množini, takoj dobavno, najboljše proizvedene modele strešnikov, z eno ali dvema zarezama, kakor tudi bobrovcev (biber) in

zidno opeko.

Na željo se pošljeta takoj popis in ponudba!

Skopuh.  
A.: «Vi ste bogati, pa se vozite v tretjem razredu. Zakaj?»  
B.: «Zato, ker ni četrtega razreda.»

Prve novosti pomladnega in letnega blaga

**Prepričajte se pred nakupom**

da se dobi dobro in trpežno blago za moške in ženske obleke, kakor tudi vse druge potrebščine (samo češki izdelek)

ČEŠNIŠKO

Ljubljana, Lingerjeva ulica

Posteljne garniture in zavese

Opozarjam neveste in ženinje pri nakupu opreme (balističa), Sivrije in krojačel Cene znatno padle! Postržna poštna in dobra

Svilene rute in šerpe

Lastni izdelek odev - Konjski koci

**J. Stjepušin**

SISAK 9

priporoča

boljše tamburice, strune, partiture in ostale potrebščine za vsa glasbila.

**Jugoslovanski kreditni zavod**

v Ljubljani, Marijin trg št. 8

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje

**najugodnejše.**

Vežane vloge obrestuje po dogovoru. Podeljuje proti dobremu poroštvo osebne, trgovske in obrtne, posebno kratkoročne kredite.